

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

МАРИНІВ ІВАННА ІГОРІВНА

кандидат юридичних наук, доцент кафедри права
Європейського Союзу Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

УДК 341.171(4-6ЄС):[347.77:347.99]

DOI 10.37772/2518-1718-2023-2(42)-7

СПІВВІДНОШЕННЯ ACQUIS ЄС, НАЦІОНАЛЬНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА В КОНТЕКСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАТЕНТУ З УНІТАРНИМ ЕФЕКТОМ

Стаття присвячена вивченню взаємодії національного права держав-членів Європейського Союзу із новоствореною унітарною системою патентного захисту, яка регулюється Регламентом Ради Європейського Союзу № 1257/2012 про поширення співробітництва у сфері створення єдиної системи патентної охорони, Регламентом № 1260/2012 про поширення співробітництва у сфері створення єдиної системи патентної охорони щодо відповідних положень про переклад, а також Угодою про Уніфікований патентний суд. Предметом дослідження є потенційні виклики перед Уніфікованим патентним судом під час використання права Європейського Союзу в поєднанні з міжнародно-правовими договорами та національним правом держав-учасниць Угоди про Уніфікований патентний суд, а також вірогідність загроз, що можуть постати перед Судом Європейського Союзу, зокрема загроза фрагментації права Європейського Союзу в питанні правового регулювання патентного захисту.

Проведено аналіз законодавства, яке встановлює порядок використання національних нормативно-правових актів, міжнародно-правових договорів та *acquis* Європейського Союзу під час вирішення патентних спорів. Викремлена позиція Суду Європейського Союзу стосовно автономних судових утворень та їх ролі під час тлумачення права Європейського Союзу. Окреслено реальні та потенційні загрози для цілісності права Європейського Союзу, єдності його використання на всій території Союзу. Запропоновано можливі шляхи їх попередження та відвернення. Проведено аналогії з попередніми проблемними ситуаціями, що стосувалися взаємодії Суду Європейського Союзу із Європейським судом з прав людини. Проаналізовано позицію Суду Європейського Союзу стосовно автономії права ЄС та інституцій Європейського Союзу зокрема. Розглянуто аргументацію Суду Європейського Союзу та виділено аргументи, на які в майбутньому зможе спиратися Уніфікований патентний суд під час використання права Європейського Союзу у своїй діяльності та взаємодії із Судом ЄС.

Зроблено висновки про значущість проблеми співвідношення національного права, міжнародного права та права Європейського Союзу в контексті патентних правовідносин. Відзначено аспекти законодавства Європейського Союзу, які потребують переосмислення в зв'язку з формуванням нової парадигми взаємодії наднаціональних інституцій та держав-членів Європейського Союзу. Звернено увагу на фундаментальний характер проблеми взаємодії *acquis* ЄС з національними правопорядками та міжнародними судовими органами.

Ключові слова: Уніфікований патентний суд, взаємодія, національне право, *acquis* Європейського Союзу.

Постановка проблеми. Вже невдовзі розпочне свою діяльність Уніфікований патентний суд, а разом з ним в повній мірі запрацюють ініціативи посиленої співпраці в сфері становлення унітарного патентного захисту, направлені на створення Європейського патенту з унітарним ефектом. Держави-члени Євро-

пейського Союзу (далі – ЄС), ратифікуючи Угоду про Уніфікований патентний суд, погодилися делегувати Уніфікованому патентному суду значну частину компетенцій щодо вирішення патентних спорів. Зважаючи на це, ст. 24 Угоди про Уніфікований патентний суд перелічує джерела права, керуючись

котрими Уніфікований патентний суд зможе виносити рішення. Серед них: право ЄС, включаючи Регламенти Ради ЄС № 1257/2012 і № 1260/2012, Угода про Уніфікований патентний суд, Європейська патентна конвенція 1977 р., інші міжнародні договори, застосовні до патентів та чинні для всіх держав-учасниць Угоди про Уніфікований патентний суд, а також національне право цих держав.

Зважаючи на це, перед новоствореним Уніфікованим патентним судом постане цілий ряд питань стосовно того, яким чином він зможе, і чи зможе взагалі, віднайти необхідний баланс під час застосування права ЄС, національного та міжнародного приватного права. Враховуючи те, що відповідно до ст. 20 та 21 Угоди про Уніфікований патентний суд Уніфікований патентний суд повинен керуватися принципом верховенства права ЄС під час винесення рішень та наділений правом звертатися до Суду ЄС із преюдиціальними запитами, питання тлумачення права ЄС все ж є ексклюзивною компетенцією Суду ЄС.

Проте, беручи до уваги вищенаведені положення про джерела права, які може використовувати Уніфікований патентний суд, виникають сумніви щодо того, чи зможе Суд ЄС ефективно контролювати дотримання принципу верховенства права ЄС, враховуючи процес запровадження механізму посиленої співпраці в сфері становлення унітарного патентного захисту і безпрецедентну правову природу Уніфікованого патентного суду. Наскільки ефективно Уніфікований патентний суд, Суд ЄС та держави-члени ЄС зможуть співпрацювати з питань використання права ЄС? І як на цю взаємодію вплине Уніфікований патентний суд, будучи міжнародною судовою інституцією, яка не входить в інституційну систему ЄС, яка водночас під час винесення рішень використовуватиме норми, тлумачення яких здійснює виключно суд ЄС?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема співвідношення права ЄС та національного права держав-членів ЄС в контексті їх використання інституціями ЄС, а також іншими органами, зокрема Європейським Судом з прав людини (далі – ЄСПЛ), а також питання фрагментації патентного права ЄС, були розглянуті наступними дослідниками: Christoph Krenn (Крістоф Кренн), Giuseppe Martinico (Джузеппе Мартініко), Jörg Polakiewicz (Йорг Полакевич), Sionaidh Douglas-Scott (Суни Дуглас-Скотт), Steve Peers (Стів Пірз), Douwe de Lange (Доу де Ленг), Тетяна Комарова.

Метою статті є виявлення потенційної проблематики використання Уніфікованим патентним судом в своїй практиці права ЄС та джерел, які не є *acquis* ЄС та аналіз взаємодії Суду ЄС, Уніфікованого патентного суду та держав-учасниць Угоди про Уніфі-

кований патентний суд на предмет її відповідності принципу верховенства права ЄС.

Виклад основного матеріалу. Держави-члени ЄС, застосували механізм посиленої співпраці, започаткували процес становлення унітарного патентного захисту, в рамках якого був прийнятий Регламент Ради ЄС № 1257/2012 про поширення співробітництва у сфері створення єдиної системи патентної охорони і Регламент № 1260/2012 про поширення співробітництва у сфері створення єдиної системи патентної охорони щодо відповідних положень про переклад. На виконання положень цих Регламентів державами-членами ЄС була підписана Угода про Уніфікований патентний суд. Всі вищенаведені акти в результаті складають так званий «патентний пакет». Аналізуючи проблематику гармонізації патентного права ЄС, багато дослідників звертають увагу на потенційні проблеми, які можуть виникнути після початку діяльності Уніфікованого патентного суду і функціонування Європейського патенту з унітарним ефектом. Зокрема, Рето Хілті та колектив авторів в своїй статті, яка стосується проблем правозастосування законодавства, що входить в так званий «патентний пакет», поміж інших проблем, з якими може зіштовхнутися інституційна система ЄС, виокремлюють проблему фрагментації юрисдикцій. Ця проблема полягає в тому, що після набрання Угодою про Уніфікований патентний суд чинності на території держав-учасниць Угоди буде поширюватися юрисдикція одразу декількох судових інституцій. Окрім національних судів, які все ще будуть розглядати спори стосовно національних патентів, свої функції будуть здійснювати: Уніфікований патентний суд в справах з приводу Європейського патенту з унітарним ефектом, Суд ЄС щодо висновків у відповідь на преюдиціальні запити Уніфікованого патентного суду щодо застосування права ЄС, Апеляційна палата Європейського патентного відомства щодо адміністративних скарг щодо Європейських патентів [1, с. 2].

Проблема множинності юрисдикцій породжує доволі непрості запитання, відповідь на які може бути остаточно дана лише в практичній площині. Так, якщо звернути увагу на положення глави 3 Регламенту Ради ЄС № 1257/2012 про поширення співробітництва у сфері створення єдиної системи патентної охорони, яка має назву «Європейський патент з унітарним ефектом як об'єкт власності», то проаналізувавши зміст ст. 7 цієї глави, в якій зазначено, що Європейський патент з унітарним ефектом має розглядатися як національний патент держави-учасниці посиленої співпраці, можна зробити висновок про те, що в цілому Європейський патент з унітарним ефектом сприймається в якості власності з кореспондуючими правами та обов'язками суб'єктів

патентних правовідносин [2]. Даний аспект є досить важливим і буде розглянутий окремо в цій статті.

У той же час, відповідно до ст. 24 Угоди про Уніфікований патентний суд, під час винесення рішень Уніфікований патентний суд в якості джерел права може використовувати національне право, а також інші міжнародні угоди, застосовні до патентів та чинні для всіх держав-учасниць Угоди про уніфікований патентний суд [3]. У зв'язку з наведеним вище, виникає питання, які наслідки можуть виникнути, якщо Уніфікований патентний суд під час винесення свого рішення використає міжнародні угоди з питань патентного права, зміст яких передбачає тлумачення норм права ЄС? Більше того, чи передбачаються «патентним пакетом» ситуації, в яких Уніфікований патентний суд, ігноруючи своє право звертатися з преюдиціальними запитами до Суду ЄС, застосує норми міжнародних угод із захисту патентних прав?

Зважаючи на принцип верховенства права ЄС, закріплений в ст. 20 Угоди про уніфікований патентний суд, а також на пп. а) п. 1 ст. 24 Угоди про Уніфікований патентний суд, використання права ЄС доволі чітко закріплено як обов'язок Уніфікованого патентного суду під час здійснення ним своєї діяльності. У той же час, Регламенти Ради ЄС № 1257/2012 і № 1260/2012 позначаються окремо, хоча в ст. 24 Угоди про Уніфікований патентний суд зазначено, що Уніфікований патентний суд має використовувати право ЄС, включаючи ці регламенти. Також варто зазначити, що оскільки вищенаведені регламенти є частиною механізму посиленої співпраці, то вони не є частиною *acquis* ЄС. Їх дія не поширюється на всю територію ЄС, а отже не поширюється відповідно і на весь обсяг внутрішнього ринку ЄС. Таким чином, зважаючи на те, що ст. 7 Регламенту № 1257/2012 передбачено, що Європейський патент з унітарним ефектом має розглядатися як національний патент в кожній державі-учасниці посиленої співпраці, а також конкретно в державі резидентства власника патенту або місця основної діяльності підприємства, чи є гарантованим той факт, що Уніфікований патентний суд застосує право ЄС в першу чергу, а потім міжнародне і національне право?

Уявімо, що до Уніфікованого патентного суду був поданий позов про анулювання Європейського патенту з унітарним ефектом. Беручи до уваги увесь перелік джерел, доступних Уніфікованому патентному суду, він має визначитися, які з них є застосовними для цієї конкретної справи з урахуванням принципу верховенства права ЄС. Виникає ситуація, коли обсяг застосування права ЄС все ж таки буде визначати Уніфікований патентний суд. Це може відбуватися через ряд причин.

По-перше, як вже було зазначено, Регламенти Ради ЄС № 1257/2012 і № 1260/2012, хоча й є чинними для більшості країн ЄС, проте не для всіх, а отже віднести їх до *acquis* ЄС ми не можемо. Внаслідок цього Уніфікований патентний суд стане єдиним органом, якому держави-учасниці Угоди про Уніфікований патентний суд делегували компетенцію з їх застосування. Це означає, що Уніфікований патентний суд стане єдиним органом, здатним застосувати ці норми на практиці і власне створити відповідну практику правозастосування. По-друге, оскільки правовою основою впровадження Європейського патенту з унітарним ефектом є регламенти, прийняті в межах механізму посиленої співпраці та Угода про Уніфікований патентний суд, то аспекти його правового регулювання, які впорядковані актами, прийнятими в рамках посиленої співпраці, також не відносяться до *acquis* ЄС. При цьому при винесенні рішень Уніфікований патентний суд повинен враховувати принцип верховенства права ЄС, знаходячи баланс між нормами міжнародної угоди, на основі якої його створено, та правом ЄС. Таким чином, не дивлячись на те, що Уніфікований патентний суд зобов'язаний виносити рішення, дотримуючись принципу верховенства права ЄС, фактично, будучи міжнародним судом з ексклюзивною компетенцією вирішення справ у спорах щодо Європейського патенту з унітарним ефектом та деяких інших категорій, правове регулювання якого переважно базується на актах в рамках посиленої співпраці, Уніфікований патентний суд фактично є єдиним органом, здатним визначати, в якому обов'язку ті чи інші правові норми будуть застосовуватися при вирішенні спорів з приводу Європейського патенту з унітарним ефектом.

При цьому треба враховувати, що відповідно до ст. 267 Договору про функціонування Європейського Союзу, якщо будь-яке питання стосовно чинності або тлумачення актів інституцій ЄС порушено у справі, розгляд якої триває в суді держави-члена, чий рішення не можна оскаржити за допомогою правових засобів національного законодавства, цей суд виносить питання на розгляд Суду ЄС в порядку надання преюдиціального запиту [4]. Положення цієї статті регулюють питання тлумачення актів інституцій ЄС. Такими актами є і Регламенти «патентного пакету», які були прийняті Радою ЄС. Тож здавалося б їх тлумачення безумовно належить до компетенції Суду ЄС. Втім ця стаття застосовується до рішення суду держави-члена ЄС, яке не можна оскаржити за допомогою правових засобів національного законодавства. В зв'язку з цим виникає питання, а чи підпадає Уніфікований патентний суд під поняття «суд держави-члена» в розумінні Договору про функціонування ЄС?

З одного боку, ст. 4 Угоди про Уніфікований патентний суд зазначає, що Уніфікований патентний суд має правосуб'єктність в кожній державі-учасниці Угоди про Уніфікований патентний суд. Крім цього, ст. 1 Угоди про Уніфікований патентний суд зазначає, що Уніфікований патентний суд є суб'єктом тих самих зобов'язань за правом ЄС, що і суди держав-членів ЄС, що беруть участь в посиленій співпраці. Більше того, відповідно до ст. 21 Угоди про Уніфікований патентний суд, Уніфікований патентний суд є частиною судової системи держав-учасниць Угоди про уніфікований патентний суд і повинен співпрацювати із Судом ЄС щодо правильності та єдності застосування права ЄС.

З іншого боку, відповідно до ст. 5 Угоди про Уніфікований патентний суд, Уніфікований патентний суд несе договірну і позадоговірну відповідальність за шкоду, спричинену працівниками апарату суду або діяльністю суду.

Так чим же буде Уніфікований патентний суд в розумінні Суду ЄС, якщо справа дійде до подання преюдиціального запиту, міжнародним судом чи судом держави-члена? Це питання могло би бути вирішене шляхом розширеного тлумачення Судом ЄС положень Договору про функціонування Європейського Союзу, але чи можливо це? Повернімося до ст. 267 Договору про функціонування ЄС та звернімо увагу на перелік питань, стосовно яких Суд ЄС має юрисдикцію щодо винесення висновку у відповідь на преюдиціальний запит, серед них: тлумачення Установчих Договорів, чинність та тлумачення актів інституцій, органів, служб та агенцій Союзу. Нагадаємо, що положення, які регулюють правосуб'єктність Уніфікованого патентного суду зазначені в Угоді про Уніфікований патентний суд, яка за своєю природою є міжнародною угодою і не входить до системи права ЄС, а отже не може стати об'єктом тлумачення Суду ЄС.

Принагідно зауважимо, що відповідно до ч. 11 ст. 218 Договору про функціонування ЄС, держави-члени ЄС, Рада ЄС, Європейська Комісія або Європейський парламент можуть звернутися до Суду ЄС в рамках консультативної процедури. На це зокрема звертає увагу Тетяна Комарова, досліджуючи юрисдикцію Суду ЄС, та слушно зазначає, що якщо висновок Суду ЄС виявиться негативним, то міжнародна угода не зможе набути чинності, доки до неї не буде внесено зміни або не буде переглянуто установчі договори, інакше в такому разі можна буде вважати, що установчі договори мають примат над міжнародними угодами, укладеними ЄС [5, с. 418]. Проте крім того, що ця процедура є факультативною, вона до того ж за своєю суттю є превентивною. До того ж, ЄС як суб'єкт міжнародного права цю угоду не укладав, як не укладала її і деякі члени ЄС, тому ця процедура не є застосовною.

Таким чином, спираючись на проблеми та факти, окреслені вище, можна констатувати, що Суд ЄС може впливати на дотримання Уніфікованим патентним судом принципу верховенства права ЄС лише в межах своїх компетенцій, не маючи права виходити за їх межі, будучи, головним чином, охоронцем правового порядку ЄС. Які наслідки це може спричинити після початку діяльності Уніфікованого патентного суду?

Варто відзначити, що проблема взаємодії правової системи ЄС з міжнародними судовими інституціями та їх правовою практикою не є новою. Так, доволі велика кількість публікацій дослідників була присвячена взаємодії Європейського суду з прав людини та Суду ЄС в питанні тлумачення основоположних прав і свобод людини. У своєму висновку 2/13 Суд ЄС зазначив, що приєднання ЄС до Європейської конвенції з захисту прав людини та основоположних свобод може поставити під загрозу автономію права ЄС, оскільки, зважаючи на автономний характер права ЄС, унікальну правову природу Союзу, надання компетенції з розмежування компетенції інституцій ЄС та держав-членів міжнародному суду, що не входить в правову систему ЄС, може зашкодити принципу автономії та верховенства права ЄС [6].

Так, Крістоф Кренн, досліджуючи аргументацію Суду ЄС в даному висновку, слушно зауважив, що аргументи Суду ЄС полягали в тому, що для Суду ЄС надати ЄСПЛ можливість визначати ступінь відповідальності ЄС та держав-членів, а також розглядати можливість приєднання ЄС до справи як співвідповідача означатиме фактичне надання інституції, що не входить до інституційного механізму ЄС, юрисдикцію тлумачити право ЄС та прецедентне право Суду ЄС, що порушує принцип автономії права ЄС і не є сумісним з Установчими договорами ЄС [7, с. 152].

В свою чергу, Йорг Полакевич, досліджуючи це саме питання та посилаючись на справу Kadi, в якій суд ЄС зазначив, що тлумачення основоположних прав людини Судом ЄС має переважаючу силу над тлумаченнями всіма іншими міжнародними органами, наділеними компетенцією в цій сфері, зазначає, що питання захисту основоположних прав людини породжує сумніви щодо того, чи взагалі є завжди необхідним суворо дотримуватися принципу автономії права ЄС [8, с. 5–6].

В цьому контексті доречно повернутися до проблеми, означеної на початку статті, а саме до статусу Європейського патенту з унітарним ефектом як об'єкта власності відповідно до положень ст. 7 Директиви № 1257/2012 про поширення співробітництва у сфері створення єдиної системи патентної охорони.

Зважаючи на позицію Суду ЄС стосовно тлумачення основоположних прав людини в рамках правопорядку ЄС, виникає ситуація, коли держави-члени ЄС створили міжнародний суд на основі міжнародної угоди та наділили його повноваженнями розглядати спори щодо Європейського патенту з унітарним ефектом та інші категорії спорів. Водночас регіональні та універсальні міжнародні договори пропонують механізми вирішення спорів як з питань основоположних прав людини, так і з патентних питань. Йдеться зокрема про перший протокол до Європейської конвенції з захисту прав людини і основоположних свобод, ст. 1 якого передбачено право кожної людини на мирне володіння майном та захист від незаконного позбавлення власності [9, с. 33]. Досліджуючи проблему співвідношення каталогів прав людини, закріплених в Європейській конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та в Хартії про основоположні права ЄС, Тетяна Комарова зазначає, що в разі приєднання ЄС до Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, винесення Європейським судом з прав людини рішення стосовно прав, що кореспондують таким, що закріплені в Хартії про основоположні права ЄС, може суперечити принципу верховенства права ЄС через створення механізмів зовнішнього контролю [5, с. 55]. Йдеться зокрема про інститут співвідповідача, згідно з яким співвідповідачем у справі в Європейському суді з прав людини може бути як держава-член ЄС, так і сам ЄС. Незважаючи на те, що вирішення питання про те, чи буде співвідповідачем ЄС чи держава-член ЄС, правильність такого рішення відповідно до проекту Угоди про приєднання ЄС до Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод досліджується ЄСПЛ, що фактично дає ЄСПЛ право на винесення рішення про правильність розмежування повноважень між ЄС та державами-членами ЄС, що є по суті порушенням автономії права ЄС [5, с. 122].

Хоча Європейський суд з прав людини і не має юрисдикції щодо патентних спорів, проте кожен громадянин держави-учасниці Угоди про Уніфікований патентний суд має право звернутися до нього у тому разі, якщо його права були порушені національним судом під час розгляду його справи. Враховуючи те, що Уніфікований патентний суд уособлює в собі держави-члени і відповідно до ст. 4 Угоди про Уніфікований патентний суд має статус юридичної особи в кожній державі-учасниці Угоди про Уніфікований патентний суд, то виникає ситуація, коли міжнародна правова природа Уніфікованого суду створює доволі небезпечну ситуацію, коли Суд ЄС фактично не може захистити своє виключне право тлумачення фундаментальних прав відповідно до Хартії про основоположні права ЄС. На це зокрема

звертає увагу Тетяна Комарова, зазначаючи те, що в справі *Melloni* Суд ЄС зазначив, що держави-члени ЄС не можуть встановлювати вищі стандарти, ніж ті, що встановлені Хартією про основоположні права ЄС. Суд ЄС в своїй практиці дійшов до висновку, що у тому разі, якщо права і свободи Хартії про основоположні права ЄС кореспондують правам і свободам, гарантованим Європейською конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод, то повноваження держав-членів ЄС мають бути обмежені для того, щоб забезпечити дотримання принципів верховенства, єдності та ефективності права ЄС [5, с. 121]. Таким чином, проблема полягає в тому, як Уніфікованому патентному суду співпрацювати із Судом ЄС, враховуючи те, що власна позиція Суду ЄС з подібних питань, окреслена вище, створює труднощі на шляху до сталої співпраці?

На цьому етапі важливо звернутися до думки, заданої Йоргом Полакевичем в його статті. А чи справді Суд ЄС має настільки жорстко тлумачити принцип автономії права ЄС в цій ситуації? Парадоксально, але виходом із цього складного положення, яке загрожує дієвості принципів ЄС, може стати переосмислення цих самих принципів, а точніше їх тлумачення.

Якщо проаналізувати історію створення Уніфікованого патентного суду та прийняття Радою ЄС регламентів про затвердження співпраці з приводу становлення унітарної системи патентного захисту, то держави-члени ЄС прийшли до моделі міжнародного суду та прийняття міжнародної угоди із його заснування саме внаслідок позиції Суду ЄС з питання делегування юрисдикції інституціям, що не входять в інституційну систему ЄС. На це зокрема вказує висновок Суду ЄС 1/09 від 8 березня 2011 року, в якому Суд ЄС зазначив, що створення міжнародного суду на основі міжнародної угоди не буде відповідати Установчим договорам через загрозу єдності правозастосування та обмеження національних судів держав-членів у співпраці із Судом ЄС [10].

Проте чи дійсно це становить настільки значну загрозу автономії права ЄС? Держави-члени ЄС, встановлюючи Уніфікований патентний суд із врахуванням позиції Суду ЄС, закріпили в Угоді про Уніфікований патентний суд обов'язок Уніфікованого патентного суду виносити рішення у відповідності з принципом верховенства права ЄС. Тож можна зробити припущення про те, що цілком вірогідно створення Уніфікованого патентного суду зовсім не має на меті фрагментувати патентне законодавство ЄС, а в перспективі покликане гармонізувати його. Вірогідно, практика суду ЄС з приводу взаємодії з міжнародними інституціями, має бути актуалізована.

Яким же чином Суд ЄС, Уніфікований патентний суд, а також держави-учасниці Угоди про Уніфікова-

ний патентний суд можуть врегулювати свої відносини та знайти точки дотику?

По-перше, враховуючи специфіку створення та юрисдикцію, Уніфікований патентний суд є органом, який діє в інтересах держав-членів ЄС, які ратифікували Угоду про Уніфікований патентний суд. Тож можна зробити припущення, що розпочавши функціонування, принципом його діяльності буде не мінімізація взаємодії із Судом ЄС, а навпаки, вироблення підходів щодо її інтенсифікації.

По-друге, самі держави-учасниці посиленої співпраці та Угоди про Уніфікований патентний суд, пройшовши доволі довгий та непростий шлях розробки національного, регіонального, а тепер і міжнародного законодавства з патентного захисту, є зацікавленими в гармонізації патентного законодавства.

Звичайно, це не нівелює проблематику використання Уніфікованим патентним судом права, що не відноситься до *acquis* ЄС. Тим не менш, у разі активного інформування таких інституцій ЄС як Європейська Комісія та Суд ЄС, а також проведення Комісією

індивідуальної роз'яснювальної роботи із державами-членами Угоди про Уніфікований патентний суд, існує перспектива досягнення єдиного розуміння порядку використання права ЄС у поєднанні з національним правом.

Висновки. Підсумовуючи, варто зазначити, що початок функціонування Європейського патенту з унітарним ефектом та Уніфікованого патентного суду зокрема означатиме для Суду ЄС та інших інституцій Європейського Союзу необхідність переглянути усталені погляди не лише на проблему гармонізації патентного законодавства, а й на взаємодію правової системи ЄС з іншими правовими порядками та міжнародними інституціями. Лише спільні зусилля держав-членів ЄС, Суду ЄС та Уніфікованого патентного суду здатні переформатувати їх співпрацю таким чином, щоб вона не лише не порушувала основоположні принципи права ЄС, а й доповнювала правову систему ЄС, створюючи унікальну платформу для розвитку ЄС у поєднанні з ініціативами, що виходять за її межі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Hilty R, Jaeger T., Lamping M. Ullrich H. The Unitary Patent Package: Twelve Reasons for Concern. *Max Planck Institute for Intellectual Property & Competition Law Research Paper*. 2012. No. 12–12. URL: <https://ssrn.com/abstract=2169254>.
2. Regulation (EU) No 1257/2012 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32012R1257>.
3. Agreement on a Unified Patent Court. 2013/C 175/01. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A42013A0620%2801%29>.
4. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union. 2016/C 202/01. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12016ME%2FTXT>.
5. Комарова Т. В. Суд Європейського Союзу: розвиток судової системи та практики тлумачення права ЄС : монографія. Харків : Право, 2018. 528 с.
6. Opinion Pursuant to Article 218(11) TFEU, CJEU Case C-2/13 (Dec. 18, 2014). URL: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-2/13>.
7. Krenn C. (2015). Autonomy and Effectiveness as Common Concerns: A Path to ECHR Accession After Opinion 2/13. *German Law Journal*. 2015. 16(1), 147–167. URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/german-law-journal/article/autonomy-and-effectiveness-as-common-concerns-a-path-to-echr-accession-after-opinion-213/1D9548B0E5D4FA4FEC0AEA5178ED32C0>.
8. Polakiewicz J. EU law and the ECHR: will EU accession to the European Convention on human rights square the circle? URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2331497.
9. European Convention on Human Rights. As amended by Protocols Nos. 11, 14 and 15 supplemented by Protocols Nos. 1, 4, 6, 7, 12, 13 and 16. URL: https://www.echr.coe.int/documents/convention_eng.pdf.
10. Opinion delivered pursuant to Article 218(11) TFEU. CJEU Opinion 1/09 (Mar. 8, 2011). URL: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=80233&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2034505>.

REFERENCES

1. Hilty, R, Jaeger, T., Lamping, M & Ullrich, H. (2012). The Unitary Patent Package: Twelve Reasons for Concern. *Max Planck Institute for Intellectual Property & Competition Law Research Paper*, No. 12–12. Retrieved from: <https://ssrn.com/abstract=2169254>.

2. Regulation (EU) No 1257/2012 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32012R1257>.
3. Agreement on a Unified Patent Court. 2013/C 175/01. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A42013A0620%2801%29>.
4. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union. 2016/C 202/01. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12016ME%2FTXT>.
5. Komarova, T. (2018) *Court of Justice of the European Union: the development of judicial system and practice of EU law interpretation*. Kharkiv: Pravo [in English].
6. Opinion Pursuant to Article 218(11) TFEU, CJEU Case C-2/13 (Dec. 18, 2014). Retrieved from: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-2/13>.
7. Krenn, C. (2015). Autonomy and Effectiveness as Common Concerns: A Path to ECHR Accession After Opinion 2/13. *German Law Journal*, 16(1), 147–167. Retrieved from: <https://www.cambridge.org/core/journals/german-law-journal/article/autonomy-and-effectiveness-as-common-concerns-a-path-to-echr-accession-after-opinion-213/1D9548B0E5D4FA4FEC0AEA5178ED32C0>.
8. Polakiewicz J. EU law and the ECHR: will EU accession to the European Convention on human rights square the circle? Retrieved from: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2331497.
9. European Convention on Human Rights. As amended by Protocols Nos. 11, 14 and 15 supplemented by Protocols Nos. 1, 4, 6, 7, 12, 13 and 16. Retrieved from: https://www.echr.coe.int/documents/convention_eng.pdf.
10. Opinion delivered pursuant to Article 218(11) TFEU. CJEU Opinion 1/09 (Mar. 8, 2011). Retrieved from: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=80233&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2034505> [in English].

MARYNIV IVANNA

PhD in Law, Associate Professor at the Department of European Union Law
of the Yaroslav Mudryi National Law University

CORRELATION BETWEEN EU ACQUIS, DOMESTIC LAW AND INTERNATIONAL LAW IN LIGHT OF LEGAL GOVERNANCE OF THE EUROPEAN PATENT WITH UNIFIED EFFECT

Problem setting. The article is devoted to detection of the legal nature of the relationships between EU Member States' domestic law and newly-created system of patent law governance, which comprises the Council Regulations 1257/2012 on implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection and № 1260/2012 on implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection with regard to the applicable translation arrangements as well as the Agreement on a Unified Patent Court. The subject of this research are the potential challenges the enforcement of the EU law may pose to the Unified Patent Court, along with enforcing Contracting State's domestic law and international treaties, binding to the Contracting States as well as potential threats that can emerge after the Unified Patent Court becomes operational, especially the threat of legal fragmentation in terms of patent relationships.

Profound analysis of the rules, that set the procedure of using different types of legislation while hearing the patent disputes cases has been made. The legal opinions of the Court of Justice of the European Union concerning the autonomous judicial bodies and their influence on the EU law have been presented. Potential threats to the EU legal system's integrity and possible ways of deterring them have been outlined. Comparisons between recent and previous legal problems concerning the field of the EU law integrity have been made. The main arguments of the Court of Justice of the European Union have been studied and the most durable ones have been stressed as the milestones of the future Unified Patent Court legal practice.

Conclusions about the importance of domestic and EU law correlation in light of patent legal sphere have been made. The drawbacks of current EU legislation and the need for the Court of Justice of the European Union to reconsider its positions have been mentioned.

Analysis of recent researches and publications. The problems of compiling EU rights and national rights of EU member states in the context of their use by EU institutions, as well as other bodies, in particular the ECHR, as well as the question of fragmentation of patent law, were raised by the following EU researchers: Kristof Krenn, Giuseppe Martinico, Jorg Polakiewicz, Sionaidh Douglas-Scott, Steve Peers, Douwe de Lange, Tatiana Komarova.

Purpose of the research is to conduct a profound analysis of the problem concerning the use of EU law and other legal sources by the Unified Patent Court during its future legal practice and to study the bonds between the Court of Justice of the European Union, the Unified Patent Court and Contracting Member States and their role in the creation of the new legal framework.

Article's main body. The analytics of the EU patent law harmonization has been an object of attention of many researchers so far. For instance, Reto M. Hilty and the collective of authors, who studied the problem of enforcement of law, that forms the so-called «patent package», explicitly paid their attention to the question of jurisprudence fragmentation, the point of which is that as soon as the Agreement on a Unified Patent Court comes into force, several judicial bodies will cover the territory of the Contracting Member States with their jurisdiction simultaneously. Apart from the national courts, that will deal with the patents, issued by the domestic authorities, the following bodies will execute their functions: the Unified Patent Court on cases concerning the European patent with unitary effect, the Court of Justice of the European Union by issuing its preliminary opinions on the compatibility of the Unified Patent Court's actions with the EU law and the Boards of Appeal of the European Patent Office by deciding on the administrative lawsuits.

The problem of jurisprudence fragmentation entails a vast amount of problems, the answer to which can only be given by means of judicial practice. If we turn our view towards Article 7 of the Council Regulation № 1257/2012, we will notice that this article gives the European patent with unitary effect the meaning of property, that should be equally recognized throughout all the Contracting Member States. This aspect leads to an important conclusion, that will be discussed later in this paper.

Conclusions and prospects for the development. To sum this up, it's worth noting, that the beginning of the Unified Patent Court's functioning, as well as the moment when the legislation, created by means of enhanced cooperation mechanism, comes into force, will certainly become a remarkable event both to the EU institutions and the Unified Patent Court, since it has the potential to become a strong incentive to reconsideration of current approaches to the cooperation between the EU and international judicial bodies.

Key words: the Unified Patent Court, cooperation, EU law, domestic law, *acquis* of the European Union.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Маринів І. І. Співвідношення *acquis* ЄС, національного та міжнародного права в контексті правового регулювання Європейського патенту з унітарним ефектом. *Право та інновації*. 2023. № 2 (42). С. 55–62.